

ЩОДО КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД МЕТОДОЛОГІЇ АНАЛІЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СТРАТЕГІЧНИХ ГАЛУЗЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

©2022 КУНИЦЬКА-ІЛЯШ М. В.

УДК 336.1

JEL: F52; L51; O10; O14

Куницька-Іляш М. В. Щодо концептуальних засад методології аналізування фінансової безпеки стратегічних галузей національної економіки

На сучасному етапі розвитку теоретико-методичних засад і прикладних аспектів забезпечення фінансової та загалом економічної безпеки держави актуалізувалася проблема вдосконалення концептуальних положень методології аналізування фінансової безпеки стратегічних галузей національної економіки. Це дозволить підвищити ефективність забезпеченості суб'єктів господарювання стратегічних галузей економіки фінансовими ресурсами, використання капіталу та створення передумов для фінансово-економічного розвитку та зростання національної економіки, забезпечення її потужних конкурентних позицій. Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад методології дослідження фінансової безпеки стратегічних галузей національної економіки. Об'єктом дослідження є процеси вдосконалення державної політики зміцнення фінансової безпеки стратегічних галузей національного господарства. У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи: синтезу і системного аналізу, логічного узагальнення, стратегічного менеджменту, компаративного аналізу. У статті акцентовано увагу на актуальності розгляду проблематики економічної та, зокрема, фінансової безпеки на рівні галузевої економічної системи. Окремий акцент зроблено на актуальності державної політики забезпечення фінансової безпеки безпосередньо стратегічних (пріоритетних) галузей національної економіки. На основі аналізування теоретико-методичних підходів до формування змістової та структурної характеристик економічної безпеки галузі визначено елементи методологічного забезпечення аналізування фінансової безпеки стратегічних галузей національного господарства. Визначено такі завдання методології аналізування фінансової безпеки стратегічних галузей економіки, як забезпеченість фінансово-інвестиційними ресурсами, належний фінансовий стан, ефективність використання капіталу, захищеність від фінансових ризиків і загроз, розвиток фінансової підсистеми галузі, реалізація потенціалу в забезпеченні фінансово-економічного розвитку національного господарства. Зроблено висновок, що елементами логіко-структурної моделі методології аналізування стратегічних галузей національного господарства є мета, завдання, складові, індикатори, підходи та методи до аналізування її оцінювання. Перспективи подальших наукових досліджень в аналізованій сфері стосуються формування рекомендацій відносно ув'язки сформованої інформаційно-аналітичної бази в підсумку оцінювання з формуванням заходів і контролем державної політики їх реалізації.

Ключові слова: економічна безпека держави, стратегічні галузі, фінансова безпека галузі, методологія аналізування, методи та моделі.

Рис.: 1. **Бібл.:** 14.

Куницька-Іляш Марта Василівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І. В. Поповича, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького (вул. Пекарська, 50, Львів, 79010, Україна)

E-mail: kunyskam@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2559-1065>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2105296/marta-kunyska-iliash-m-kunyska-iliashmarta-kunyt/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217159209>

UDC 336.1

JEL: F52; L51; O10; O14

Kunyska-Iliash M. V. On the Conceptual Principles of the Methodology for Analyzing the Financial Security of Strategic Sectors of the National Economy

At the present stage of development of theoretical and methodological principles and applied aspects of ensuring financial and general economic security of the State, the problem of improving the conceptual provisions of the methodology for analyzing the financial security of strategic sectors of the national economy has been actualized. This will increase the efficiency of providing economic entities of strategic sectors of the economy with financial resources, using capital and creating prerequisites for financial and economic development and also growth of the national economy, ensuring its powerful competitive positions. The purpose of the study is to substantiate the theoretical and methodological principles of the methodology for studying the financial security of strategic sectors of the national economy. The object of the study is the processes of improving the State policy on strengthening the financial security of strategic sectors of the national economic management. In the process of research, general-scientific and special methods were used: synthesis and system analysis, logical generalization, strategic management, comparative analysis. The article focuses on the relevance of consideration of economic and, in particular, financial security at the level of the sectoral economic system. A special emphasis is placed on the relevance of the State policy on ensuring financial security of directly strategic (priority) sectors of the national economy. Based on the analysis of theoretical-methodological approaches to the formation of content and structural characteristics of the economic security of the industry sector, elements of methodological support for analyzing the financial security of strategic sectors of the national economy are determined. The following tasks of the methodology for analyzing the financial security of strategic sectors of the economy, such as the provision of financial and investment resources, proper financial condition, efficiency of capital use, protection from financial risks and threats, development of the financial subsystem of the industry, realization of potential in ensuring the financial and economic development of the national economy are determined. It is concluded that the elements of the logic-structural model of the methodology for analyzing strategic sectors of the national economy are the purpose, tasks, components, indicators, approaches and methods for analysis and evaluation. Prospects for further scientific research in the analyzed area relate to the formation of recommendations for the linking of the formed information and analytical base as a result of the assessment along with the formation of measures and control of the State policy on their implementation.

Keywords: economic security of the state, strategic industries, financial security of the industry, analysis methodology, methods and models.

Fig.: 1. **Bibl.:** 14.

Kunytska-Iliash Marta V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Enterprise Economics, Innovation and Counseling in the Agroindustrial Complex named after I. V. Popovich, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv (50 Pekarska Str., Lviv, 79010, Ukraine)

E-mail: kunytskam@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2559-1065>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2105296/marta-kunytska-iliash-m-kunytska-iliashmarta-kunyt/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217159209>

У системі економічної безпеки держави одне з ключових місць відводиться безпеці галузевих економічних систем. Велика кількість публікацій присвячено проблематиці економічної безпеки держави, регіону, підприємств. Однак, як показує досвід економічно розвинених держав, конкурентоспроможність національної економіки формують стратегічні підприємства, які, власне, входять до тих чи інших галузей національної економіки. Забезпеченість їх фінансовим ресурсом, ефективне використання капіталу та створення передумов для фінансово-економічного розвитку та зростання – ключові завдання державної політики із забезпечення потужних конкурентних позицій національної економіки. Отже, проблематика обґрунтування теоретико-методичних засад управління фінансовою безпекою пріоритетних галузей економіки актуальна.

Аналіз останніх публікацій науковців дозволив дійти висновку про те, що зарубіжними та вітчизняними вченими зроблено значний внесок у дослідження проблем національної й економічної безпеки держави.

Так, загальні підходи до декомпозиції системи економічної безпеки держави досліджуються такими науковцями, як: Г. Козаченко, Ю. Погорелов, Л. Герасименко [8], Ю. Харазішвілі [12], Я. Березівський, В. Збарський, А. Збарська [13] та ін. Важливість забезпечення безпосередньо фінансової безпеки як підприємств, так і галузей, секторів економіки є предметом наукових досліджень Т. Васильціва, Р. Уразалієва [2], О. Ярошка [3], С. Васильчак [4] та ін. Різні аспекти як економічної, так і фінансової безпеки мікро-, мезо- та макроекономічних систем досліджують В. Буколова [1], В. Дмитренко [5], С. Довбня, Н. Гічова [6], К. Дяченко [7], Р. Лупак, А. Дідич [9], С. Марущак [10], Л. Фролова, О. Роженко [11], Р. Бойко [14] та ін.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних засад методології дослідження фінансової безпеки стратегічних галузей національної економіки.

Побудова структури складових фінансової безпеки галузі дозволяє реалізувати більш системний перелік завдань під час оцінювання, а також розширює й одночасно узгоджує різномірні параметри, що підлягають оцінюванню, формуючи власний, властивий галузевій економічній системі. Застосування цього переліку надає аргументацію для включення до суто фінансових складників й індикаторів низки ширшого – загальноекономічного характеру. Йдеться про:

- ✦ *економічну* (відповідальну в цій системі за ефективність використання капіталу, що обертається в галузі, – споживачів, фізичних осіб, інвесторів, суб'єктів господарювання, громадських організацій та асоціацій, банківської та парабанківської системи, суб'єктів бізнесової та ринкової інфраструктури, публічно-приватних фінансів тощо, через показники фінансово-економічного розвитку галузі та її суб'єктів);
- ✦ *інноваційно-технологічну* (відповідальну за висвітлення й оцінювання процесів модернізації техніко-технологічної бази виробництва, а також інших бізнес-процесів і внутрігалузевих господарських відносин на інформаційно-комунікаційній, цифровій та інших передових засадах);
- ✦ *виробничу* (відповідальну за характеристику (у вигляді фінансово-економічних показників) параметрів обсягів, динаміки та структури господарської діяльності (виробництво та збут товарів, продукції, надання послуг) у галузі);
- ✦ *системно-структурну* (відповідальну за аналіз і характеристику внеску галузі в забезпечення розвитку національної економіки (ВВП, виробництво та реалізація базових видів продукції, зайнятість, інвестиції, податкові надходження, ринок праці, соціально-трудова відносина й оплата праці)).

Ураховання зазначених положень суттєво розширює генеральну мету формування (застосування) методології аналізування фінансової безпеки пріоритетних галузей національної економіки. Водночас це приводить до її чіткої конкретизації в такому формулюванні: *проведення аналізу й оцінки реалізації інтересів суб'єктів галузі у фінансово-економічній сфері (щодо забезпеченості капіталом та інвестиціями, фінансової стійкості та стабільності, фінансово-економічної ефективності, захищеності від фінансових ризиків і загроз, капіталізації), узгоджених з цілями та завданнями реалізації ресурсного потенціалу, належного внеску в соціально-економічний розвиток територій і національної економіки.*

Таким чином, логіко-структурна модель методології аналізування фінансової безпеки пріоритетних галузей національної економіки є вагомою пере-

думовою її якісного аналізування. Не менш важливим аспектом також служить обрання та застосування необхідних методичних підходів і методів аналізування, особливо із урахуванням того, що у сфері безпеки наявна достатньо виражена специфіка, що в тому числі підтверджується наявністю великої чисельності наукових дискурсів, причому не тільки щодо оцінювання, але й загалом – до вирішення такого завдання. Водночас потрібно звернути увагу й на те, що принципової (а в переважній більшості й жодної) відмінності чи специфіки безпосередньо в розрахунках фінансової безпеки галузі порівняно із економічною безпекою галузі чи іншої соціально-економічної системи макрорівня не існує, адже це вже так званий технічно-технологічний етап оцінювання, тоді як структура системи безпеки визначається головним чином на методико-постановочному етапі загальної методології оцінювання фінансової безпеки стратегічних галузей національної економіки.

Вихідними положеннями при узагальненні, уточненні, розвитку та вибудовуванні методики аналізування фінансової безпеки галузі є методичні рекомендації Міністерства економіки України щодо оцінювання економічної безпеки держави від 2013 р. (єдиному на тепер вітчизняному нормативно-методичному документі в цій сфері), де інституціалізовано підхід до обчислення інтегрального індексу безпеки за алгоритмом: 1) формування множини (переліку) індикаторів (експертним методом); 2) визначення характеристичних значень індикаторів (аналоговим, експертним методами, шляхом дотримання законодавчо-нормативних критеріїв); 3) нормування індикаторів (за допомогою лінійної функції); 4) визначення вагових коефіцієнтів (експертне оцінювання); 5) розрахунок інтегральних індексів за окремими сферами економіки та інтегрального індексу економічної безпеки в цілому.

Не вдаючись до прискіпливого аналізу переваг і недоліків положень цього документа, слід резюмувати, що визріла актуальність суттєвого вдосконалення офіційних методичних засад оцінки, адже останніми роками з'явилася численна маса публікацій, де пропонуються більш сучасні та якісні підходи до оцінювання, аналізування та діагностики систем безпеки різних рівнів із застосуванням економіко-математичного інструментарію, апарату принципово нових методів прогнозування та моделювання даних, у т. ч. на засадах Big Data та штучного інтелекту.

Що позитивно, напрацювання науковців за практично всіма аспектами аналізування різняться між собою, зокрема щодо формування складу індикаторів і субіндексів безпеки, розрахунку значень вагових коефіцієнтів, визначення границь і порогів, безпосередньо проведень обчислень тощо. До прикладу:

✦ у публікаціях: Л. Фролової, О. Роженко [11] розроблено нове бачення структури інди-

каторів безпеки (які підбираються згідно зі схемою показників: 1) обсягу; 2) динаміки; 3) структури; 4) співвідношення; 5) ефективності); С. Довбні та Н. Гічової [6] – групування індикаторів, зокрема в поточний, тактичний і стратегічний кластери; Г. Козаченко, Ю. Погорелова, Л. Герасименко [8] – конструювання (та відповідно, оцінювання) системи безпеки (виділення конструктивів: 1) задоволення економічних інтересів системи; 2) забезпечення гідних соціальних умов; 3) стійкість системи); В. Буколової [1] – декомпонування системи соціально-економічної безпеки на: 1) фінансову спроможність (бюджетна самодостатність, беззбитковість); 2) ресурсний потенціал (природний, виробничий, людський, інфраструктурний, інноваційно-інвестиційний); 3) стійкість системи (складність системи, сталість економіки, рівень індустріалізації);

✦ у працях: Ю. Харазішвілі [12] пропонуються нові методи оцінювання рівня безпеки соціально-економічних систем, зокрема з використанням мультиплікативної форми інтегрального індексу та включенням низки новітніх індикаторів (для коректного оцінювання), підходу до одночасного нормування індикаторів та їх порогових значень (при визначенні яких застосовуються методи: функціональних залежностей, макроекономічних моделей, нелінійної динаміки, експертних оцінок та законодавчий підхід) за єдиною нормуючою функцією, а також моделювання, методу головних компонент, ігрових методів для визначення вагових коефіцієнтів; С. Марущака [10] – теорії нечітких множин, що створює можливості для використання різних типів даних (детермінованої, статистичної, лінгвістичної, інтервальної та інших типів інформації), а отже, – суттєво якіснішої оцінки на протипагу використанню виключно кількісних даних; Р. Лупака, А. Дідич [9] – кореляційних залежностей, еластичності, багатофакторного динамічного регресійного моделювання для встановлення наявності статистично значущих залежностей між рівнем економічної безпеки та параметрами і чинниками, які її визначають;

✦ у дослідженнях: Т. Васильців [3] відображено нове бачення підходу до ідентифікації стану безпеки системи, а саме: шляхом комбінування економіко-математичних розрахунків та управлінських висновків щодо потрапляння у відповідний діапазон (групу відносно стану) безпеки – критичний, передкритичний, низький, задовільний, прийнятний; К. Дяченка [7] – послідовного формування висновків щодо а) ефективності забезпечення безпеки галузі

(сектора економіки); б) рівня сформованості системи безпеки підприємництва в галузі; в) динаміки зміни стану та рівня безпеки галузевої системи.

Додамо, що процес подальшого вдосконалення методики аналізування стану та рівня безпеки соціально-економічних систем різних рівнів неперервний і відбувається на постійній основі, адже він обумовлений викликами часу, зокрема умовами глобальної соціально-економічної й іншої нестабільності, внутрішніми ризиками та загрозами функціонування національних економік і їх галузевих комплексів, особливо – стратегічних секторів, галузей, підприємств.

Інший вагомий висновок – це констатація факту логічної відсутності єдиного підходу до використання системи підходів і методів при аналізуванні та діагностиці фінансової безпеки пріоритетних галузей національної економіки. Передусім, це обумовлено різними підходами до визначення загальної мети та типізації завдань оцінювання. До прикладу, це може бути:

- ✦ інтегральна оцінка для порівняння (рейтингування) стану безпеки двох, кількох чи всіх галузей економіки;
- ✦ ідентифікація міри входження ситуації в проблемну зону;
- ✦ виявлення викликів і загроз фінансовій безпеці стратегічних галузей, а через них – національному господарству загалом;
- ✦ виявлення сфер розбалансування системи фінансової безпеки галузі;
- ✦ пошук параметрів, стан яких не задовольняє вимоги до забезпечення безпеки тощо.

Очевидно, що різна мета та різні завдання потребуватимуть власного специфічного інструментарію для їх реалізації. Надалі ж алгоритм методології аналізування фінансової безпеки пріоритетних галузей національної економіки набуває вигляду, наведеному на *рис. 1*. Постановка генерального завдання та сукупності задач аналізування фінансової безпеки галузі обумовлює не лише визначення системи необхідного методичного забезпечення, але й формування інформаційно-аналітичної та нормативно-методичної баз. Перша пов'язана зі збором кількісних та якісних даних, відносно яких, як правило, утворюється певний вакуум через відсутність у системі державної статистики низки специфічних показників галузевого розвитку, а також існує неналагодженість періодичних експертних, а особливо – соціологічних, досліджень з найбільш актуальних питань проблематики та перспектив функціонування та розвитку суб'єктів господарювання галузевої системи, впливу їх діяльності на системно-структурні характеристики соціально-економічного розвитку територій, регіонів. Відповідно, доводиться констатувати, що невід'ємною стороною методології аналізування є ви-

значення складу та налагодження діяльності зі збору й опрацювання необхідного масиву даних.

З іншого боку, аналізування фінансової безпеки пріоритетних галузей – один із інструментів державної політики забезпечення соціально-економічного розвитку держави. Така робота не може вестися без законодавчо затвердженої методології та методики, чіткої ідентифікації суб'єктів, їх функцій і завдань, відповідальності. Зазначене дає всі підстави вести мову про необхідність формування відповідного нормативно-методичного забезпечення – урядової методики оцінювання; положення центрального органу влади про проведення аналізу й оцінки, відповідальних за це структур у системі органів виконавчої влади; затвердження процедур оприлюднення результатів, їх обговорення, ухвалення владних рішень та контролю їх реалізації, моніторингу й аналізування ефективності.

Перший із уже суто методичних блоків алгоритму аналізування фінансової безпеки пріоритетних галузей національної економіки стосується її декомпозиції на функціонально-структурні складові та індикатори, які їх визначають. Наступний – прийняття рішення про застосування системи методичних підходів і методів аналізу, а надалі – безпосереднього проведення аналітичних процедур і операцій.

Важливо не лише оцінити стан і рівень фінансової безпеки пріоритетних галузей економіки, але й ідентифікувати міру їх впливу (у т. ч. у динаміці) на функціонування та розвиток безпосередньо галузей (стан безпеки яких аналізується) національної економіки, її соціальної та інших сфер, перебіг процесів сталого розвитку територій, створення умов для забезпечення якості життя населення.

Саме такий підхід дозволяє не лише констатувати фактичний стан ситуації, але й ідентифікувати фактори, умови, джерела вишукування резервів зміцнення фінансової безпеки галузі, забезпечення її збалансованого поступу, нарощування фінансово-економічного потенціалу та його подальшої ефективної реалізації в системі зміцнення конкурентоспроможності економіки та розвитку держави, поліпшення її місця в системі міжнародного поділу праці. Очевидно, що це найбільш раціональний метод вирішення системних проблем.

Утім, завершальний етап алгоритму методології аналізування фінансової безпеки пріоритетних галузей повинен передбачати запровадження моніторингу та контролю якості й ефективності реалізації визначених механізмів, інструментів і засобів державної політики. Це, *по-перше*, утверджує принцип циклічності в ланцюгу: «аналіз → діагностика → рішення → реалізація → наслідки → аналіз»; *по-друге*, забезпечує аспект перевірки на практиці якості аналізування; *по-третьє*, посилює прикладний характер

Рис. 1. Алгоритм методології аналізування фінансової безпеки пріоритетних галузей національної економіки

Джерело: авторська розробка.

і затребуваність результатів проведення систематичного аналізування; *по-четверте*, гармонізує функціонал (функції та інструменти) державного управління системним розвитком; *по-п'яте*, посилює відповідальність влади за якість і ефективність політики.

ВИСНОВКИ

Проблема проведення якісного повноцінного оцінювання фінансової безпеки стратегічних галузей національної економіки має п'ять складових:

- 1) розуміння концепту аналізування (мета та потреба у формі, форматі та змісті отримуваного результату);
- 2) формування системи, структури й алгоритму застосування підходів, методів та інструментарію діагностики;

- 3) вибір базисної методології з чітким підходом до декомпонування фінансової безпеки на функціональні та структурні складові;
- 4) встановлення техніко-технологічних параметрів (індикатори та їх типи, межі, підходи до нормування, обчислення вагових коефіцієнтів тощо) аналізування;
- 5) чітка ув'язка отриманих результатів з обґрунтуванням елементів політики забезпечення фінансової безпеки галузі, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, побудова моделей взаємозв'язків і впливів, формування системи контролю якості й ефективності політики.

При цьому принциповим аспектом є однозначна відсутність (і недоречність) застосування єдиного уніфікованого підходу до формування системи та структури методології в цій сфері. Отже, більше ме-

тодіко-прикладне значення має визначення логіко-структурної моделі методології аналізування фінансової безпеки галузі з такими її компонентами, як:

- ✦ ідентифікація мети;
- ✦ визначення завдань;
- ✦ декомпозиція системи безпеки на структурно-функціональні складові та їх індикатори;
- ✦ компонування підходів та методів аналізування, оцінювання, діагностики, прогнозування тенденцій, імітаційного моделювання розвитку та його наслідків.

Ключовими положеннями в системі методології аналізування фінансової безпеки стратегічних галузей є, по-перше, декомпонування системи безпеки на складові (фондову, інвестиційну, кредитну, боргову, податкову, грошову, економічну, страхову, виробничу, інноваційно-технологічну, системно-структурну); по-друге, достатнє застосування та раціональне поєднання методів аналізу (при обчисленні вагових коефіцієнтів, їх нормуванні, визначенні границь і порогів, безпосередньому аналізуванні й оцінюванні, обчисленні інтегральних значень).

Подальший розвиток методології аналізування фінансової безпеки пріоритетних галузей економіки, з одного боку, та формування рекомендацій відносно ув'язки сформованої інформаційно-аналітичної бази в підсумку оцінювання з формуванням заходів і контролем державної політики їх реалізації – з іншого боку, тісно корелюють з вивченням і впровадженням світового досвіду в досліджуваній сфері. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Буколова В. В. Обґрунтування вибору первинних показників для оцінювання соціально-економічної безпеки регіону. *Економіка і регіон*. 2018. № 1. С. 21–28.
2. Васильців Т. Г., Уразалієв Р. М. Узагальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник ЛТЕУ України*. 2011. Вип. 21.2. С. 153–158.
3. Васильців Т. Г., Ярошко О. Р. Фінансова безпека підприємства: місце в системі економічної безпеки та пріоритети посилення на посткризовому етапі розвитку економіки. *Науковий вісник ЛТЕУ України*. 2011. Вип. 21.2. С. 132–136.
4. Васильчак С. В., Куницька-Іляш М. В., Дубина М. Р. Використання криптовалют в сучасних економічних системах України: перспективи та ризики. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. Гжицького. Серія «Економічні науки»*. 2017. Т. 19. Вип. 76. С. 19–25.
5. Дмитренко В. І. Оцінювання стану економічної безпеки підприємств будівельної галузі як складової національної економіки держави. *Ефективна економіка*. 2012. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8153>
6. Довбня С. Б., Гічова Н. Ю. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства. *Фінанси України*. 2008. № 4. С. 88–97.
7. Дяченко К. С. Методичні підходи до оцінки рівня економічної безпеки підприємств будівельної галузі. *Технологический аудит и резервы производства*. 2015. № 4/5. С. 31–36.
8. Козаченко Г. В., Погорелов Ю. С., Герасименко Л. В. Оцінювання економічної безпеки держави з використанням конструктивного підходу. *Бізнес Інформ*. 2020. № 9. С. 44–55. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-9-44-55>
9. Лупак Р. Л., Дідич А. М. Економічні основи забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах ринкових відносин. *Науковий вісник ЛТЕУ України*. 2010. Вип. 20.6. С. 248–252. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2010/20_6/248_Lupak_20_6.pdf
10. Марущак С. М. Методика оцінки рівня економічної безпеки підприємства на основі теорії нечітких множин. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 5. Т. 1. С. 16–21. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_5_1/016-021.pdf
11. Фролова Л. В., Роженко О. В. Методичні підходи до оцінювання економічної безпеки підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 3. С. 199–209.
12. Харазішвілі Ю. М. Методологічні підходи до оцінки рівня економічної безпеки країни. *Наука та наукознавство*. 2014. № 4. С. 44–58. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/86086/10-Kharazishvili.pdf?sequence=1>
13. Berezivskiy Y., Zbarsky V., Zbarska A. Integral evaluation as the basis of analytical support for managing the competitiveness of socially-oriented retailers. *Accounting*. 2021. Vol. 7. Iss. 4. P. 825–836. DOI: 10.5267/j.ac.2021.2.001
14. Lupak R., Boiko R., Kunytska-Iliash M., Vasylytsiv T. State Management of Import Dependency and State's Economic Security Ensuring: New Approaches to Evaluating and Strategizing. *Accounting*. 2021. Vol. 7. Iss. 4. P. 855–864. DOI: 10.5267/j.ac.2021.1.023

REFERENCES

- Berezivskiy, Y., Zbarsky, V., and Zbarska, A. "Integral evaluation as the basis of analytical support for managing the competitiveness of socially-oriented retailers". *Accounting*, vol. 7, no. 4 (2021): 825-836. DOI: 10.5267/j.ac.2021.2.001
- Bukolova, V. V. "Obgruntuvannya vyboru pervynnykh pokaznykiv dlia otsiniuvannya sotsialno-ekonomichnoi bezpeky rehionu" [Justification of the Choice of Primary Indicators for Assessing the Socio-economic Security of the Region]. *Ekonomika i rehion*, no. 1 (2018): 21-28.
- Diachenko, K. S. "Metodychni pidkhody do otsinky rivnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv budivelnoi haluzi" [Methodical Approaches to Assessing the Level of Economic Security of Construction Companies]. *Tekhnologicheskyy audit i rezervy proyrvodstva*, no. 4/5 (2015): 31-36.
- Dmytrenko, V. I. "Otsiniuvannya stanu ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv budivelnoi haluzi yak skladovoi natsionalnoi ekonomiky derzhavy" [Assessment of

- the State of Economic Security of Enterprises in the Construction Industry as a Component of the National Economy of the State]. *Efektivna ekonomika*, no. 8 (2012). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8153>
- Dovbnia, S. B., and Hichova, N. Yu. "Diahnostyka rivnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva" [Diagnosis of the Level of Economic Security of the Enterprise]. *Finansy Ukrainy*, no. 4 (2008): 88-97.
- Frolova, L. V., and Rozhenko, O. V. "Metodychni pidkhody do otsiniuvannya ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva" [Methodical Approaches to Enterprise Economic Security Assessment]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 3 (2016): 199-209.
- Kharazishvili, Yu. M. "Metodolohichni pidkhody do otsinky rivnia ekonomichnoi bezpeky krainy" [Methodological Approaches to Assessing the Level of Economic Security of the Country]. *Nauka ta naukoznavstvo*, no. 4 (2014): 44-58. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/86086/10-Kharazishvili.pdf?sequence=1>
- Kozachenko, H. V., Pohorelov, Yu. S., and Herasymenko, L. V. "Otsiniuvannya ekonomichnoi bezpeky derzhavy z vykorystanniam konstruktivnoho pidkhodu" [Assessing the Economic Security of Ukraine Using the Construct Approach]. *Biznes Inform*, no. 9 (2020): 44-55. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-9-44-55>
- Lupak, R. et al. "State Management of Import Dependency and State's Economic Security Ensuring: New Approaches to Evaluating and Strategizing". *Accounting*, vol. 7, no. 4 (2021): 855-864. DOI: 10.5267/j.ac.2021.1.023
- Lupak, R. L., and Didych, A. M. "Ekonomichni osnovy zabezpechennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva v umovakh rynkovykh vidnosyn" [Economic Bases of Providing of Competitiveness of Enterprise in the Conditions of Market Relations]. *Naukovyi visnyk LTEU Ukrainy*, iss. 20.6 (2010): 248-252. https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2010/20_6/248_Lupak_20_6.pdf
- Marushchak, S. M. "Metodyka otsinky rivnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva na osnovi teorii nechitkykh mnozhyn" [Methods for Assessing the Level of Economic Security of the Enterprise Based on the Theory of Fuzzy Sets]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, no. 5, part 1 (2011): 16-21 http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_5_1/016-021.pdf
- Vasylchak, S. V., Kunytska-Iliash, M. V., and Dubyna, M. R. "Vykorystannia kryptovaliut v suchasnykh ekonomichnykh systemakh Ukrainy: perspektyvy ta ryzyky" [Using of Cryptocurrency in the Modern Economic Systems of Ukraine: Prospects and Risks]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu veterinarnoi medytsyny ta biotekhnolohii im. S. Gzhytskoho. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, vol. 19, no. 76 (2017): 19-25.
- Vasyltsiv, T. H., and Urazaliiev, R. M. "Uzahalnennia kontseptualnykh osnov ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva" [Generalization of Conceptual Bases of Economic Security of the Enterprise]. *Naukovyi visnyk LTEU Ukrainy*, iss. 21.2 (2011): 153-158.
- Vasyltsiv, T. H., and Yaroshko, O. R. "Finansova bezpeka pidpriemstva: mistse v systemi ekonomichnoi bezpeky ta priorityty posylennia na postkryzovomu etapi rozvytku ekonomiky" [Financial Security of the Enterprise: Place in the System of Economic Security and Priorities of Strengthening at the Post-crisis Stage of Economic Development]. *Naukovyi visnyk LTEU Ukrainy*, iss. 21.2 (2011): 132-136.